

stavil — „da mora ta znesek od leta do leta še rasti, ker enakomerno tudi penzioni naraščajo.“ — „Toda“ — je sklepal — „če je stroška treba, se mora tudi najti“.

Pl. Haackelberg je pobijal primerjevanje učiteljskih plač z uradniškimi prikladami. „Uradnikom so se plačila določila ob časih, ko so cenilne razmere vse druge bile, kakor so zdajne; učiteljem se je pa plača določila še le pred dvema letoma“. Pl. Hammer-Purgstall je podpiral povišanje plače v smislu manjšine s tem, da je primerjal učitelje s sam seboj in z deželnimi poslanci. „Vsak zmed nas si utegne skusiti, da zdaj barem za tretinko več potrebuje v svoj preužitek kakor pred 2 ali 3 leti!“ — Dr. Wretschko je še bolj široko se podprl, češ, da je „nova postava učitelja tako rekoč (tedaj ne še popolno?) duševno osvobodila in prejšnje podložnosti rešila. Bolj samostalno stanje pa tirja neogibno več stroškov, ki se morajo delati, ako se hoče učitelj na ogled postavljati, da po svojem stanu živi“. Baharija! Po posebnem paragrafu so liberalci učiteljem vzeli postranske zasluzke, ki so jim dali kruha in vina in še lepih grošev na leto, deželi pa niso čisto nič prizadevali. Zdaj hočejo liberalci na deželne stroške za vse to učitelje odškodovati, samo da se pobahati zamorejo z njimi, da so jih „tako rekoč duševno osvobodili in prejšnje podložnosti rešili“. Sama sleparija — tako rekoč — seveda!

Izmed Slovencev je govoril za povišanje plačila v smislu manjšine g. dr. Srnec in poudarjal, da se po namenu manjšine zato morajo učiteljem plače povišati, „da zamorejo s svojimi rodbinami dostojno živeti in niso primorani, postranskega zasluzka si iskati, ki se učiteljskemu stanu ne spodobi“. — Mežnarske službe g. doktor ni v mislih imel, ker je učiteljem prepovedana; ali je pa po njegovih mislih tudi služba organista takošna, ki se učitelju „ne spodobi“, tega ravno ni izrekel, pa brž ko ne je na to mislil, kajti druge postranske službe na kmetih ni. Ob koncu je liberalcem na srce pokladal pomisliti, da beseda „liberal“ po svoji latinski koreniki ne pomenja samo „svobodomiselnim“ biti nego tudi „radodarnim“.

Najtehtniši je pa bil v tej zadevi govor dr. Rechbauerja in sicer ravno v tem oziru, ker je kolovodja štajarskih liberalcev svojim privrženecem prav grenko resnico povedal. Govoril je v smislu večine in med drugim rekel: „Znamuje denešnjega časa in je v imenu liberalizma se zahteva, da se od tirjatev, stavljenih od učiteljstva, čisto nič zbrisati ne sme. Jaz sem tudi liberalci, pa v tej reči res ne vem, kaj da ima liberalizem pri njej opraviti, da bi se moralo vse dovoliti, kar se tirja — iz samega liberalizma!“ — Iz druge strani je pa tudi Rechbauerjev liberalizem neusmiljen, brezoziren in krivičen kakor vseh navadnih liberalcev. Rekel je namreč, da je sicer

učiteljem močno želeli brezskrbnega življenja, in bode tudi do tega prišlo; da pa morajo učitelji tudi ono sposobnost imeti, katero tirja nova postava. „Mnogo je pa učiteljev, ki so po prejšnjem bornem šolstvu do službe prišli, kateri čisto gotovo tako izurjeni niso kakor sedanja postava tirja“. Mi se pa drznemo reči, da mnogo teh, ki se po novi postavi za učitelje izurili bodo, še toliko izurjeni in značajni ne bodo, kakor so premnogi starejih učiteljev. Nemčurjev vsaj in liberalcev se nam je nadjati mnogo mnogo!

Zamolčati slednjč ne moremo, kar je g. Seidl govoril. Rechbauerju nasproti je rekel, da je sicer res, ka je mnogo učiteljev, ki niso prav sposobni, da se pa, dokler ni zadosti učiteljev, reči mora: „Boljše slabih kakor nobenih učiteljev“. Potem pa od besede do besede tako le nadaljnje: „Mnogi, ki so še nedavno mežnarji in organisti bili in kot takošni gotovo po rožcah niso hodilo, in gotovo tudi nič niso vedli o egiptovskih piskrih za mesó, imeli so poprej brez vsega dvoma večje zasluzke kot zdaj. Mnogo učiteljev si ovi čas nazaj želi“. — Todaj: mnogi so imeli poprej boljšega zasluzka, kterega si želé nazaj; pa vendar niso po rožcah hodili in — mesá ne jedli! Modra glava, res, je ta Seidl! — Še bolj je pa resnico klofotal, ko je rekel, da „duhovniki na kmetih učitelje naravnoč lovijo“ — za oglarsko službo namreč!! —

Naj ob koncu brž povemo, kar o tej stvari mislimo. Plača učiteljev, vsaj onih zadnje vrste s 400 gld, je res nizka. Pa mnogo je župnikov in še več kaplanov, ki so morali 12 celih let študirati, pa nimajo toliko, kot najnižji učitelj. — Prav je, da se učitelj tako plača, da svojemu stanu primeru živeti zamore; pa to ni prav, da liberalni postavodaleci vse na zemljiščne davke nakladajo, ko bi se priboljšek vendar po drugi poti — brez vsega kvara za učiteljsko službo, še v veliko korist učiteljevi veljavi — lahko našel, namreč po tej poti, da je učitelj, kakor se to z njegovim poklicem prav lepo strinja, tudi organist, in da se ta — za vsakega kristjana častna služba primerno plača, namreč tako, da se tudi tukaj po velikosti fare plača postavno določi. Po njih krajih ljudje ložje in rajše v denarjih plačujejo; po drugih rajše primerno zbirco dajejo, s katero bi gotovo tudi učitelji prav zadovoljni bili, da je le urejena in se redoma daje. — Na to bi naj narodni poslanci delali, ne pa na to, da sklepajo nove davke, o katerih zdaj nihčur ne vé, kako visoko da v kratkem narasejo.

Cerkvene zadeve.

Prijazna beseda našim krčmarjem.

K. Sv. Frančišek Salezijan imenuje dobre krčme velik dar Božji in zagotavlja, da si pošteni krčmarji po svojem poklicu veliko zasluzjenja

pred Bogom nabirajo. Kdo bi dvomil, da so te besede resnične? Vsaj imajo ravno krčmarji den na den priliko, telesa na, in prav po gosto tudi duhovna dobra dela kerščanskega usmiljenja opravljati, dokler lačne nasitnjejo, žejne napajajo, popotne sprejemajo, marsikoga žalostnega razveselijo, in gostokrat prav hude sovražnike pri kupici vina s prijazno besedo spravijo in poravnajo. Zato tudi vsaka dobra krčma sluje dalječ okrog; in zlasti mi možki, ki večkrat na daljna pota moramo, za več dni hodá dalječ krčme prav dobro poznamo, ter si svoja potovanja tako uravnamo, da o potrebnem času vselej do dobre krčme dospujemo ter se tam okrepečamo ali tudi prenočimo. Nasproti pa tudi ni dvoma, da so slabe krčme naj večje zlo v soseski, in da si nepošteni krčmarji težek odgovor pred večnim sodnikom nakopavajo in ostro šibo za večnost spletajo. Slabe krčme so jame razbojnikov, kjer so po dnevi in po noči krvavi tepeži in poboji; so koti potuhe za zapravljive gospodarje in gospodinje, so šole pohujšanja za našo mladino, so prave mesnice hudičeve, kakor so rajni škof Slomšek rekli, v kterih se nedolžnost mori in ubija.

Slovenske krčmarje še pa na neko drugo napako pozorne storimo, ki den denečni zlasti po Slovenskem tako hude nasledke ima. Slabe krčme so namreč sedanjí čas prave in najbolj nevarne šole nemškutarstva in brezvernega liberalizma, ki dalje bolj globoke korenine že tudi med kmete razširjata.

V krčmah hočejo ljudje zmirom tudi novice zvedeti, kako in kaj se po svetu godi. Zato je vsak večí krčmar prisiljen, da si za svoje goste kaki časnik naroči. Zdaj pa pojdi in prehodi vse krčme po slovenskih mestih, trgih in vaséh na Štajerskem in povej, v kolikih krčmah si našel poštenih slovenskih časnikov? Take krčme menda lahko na prstih prešteješ. S žalostjo namreč se boš prepričal, da je graška nemška „Tagespošta“ skoro edini časnik, ki se po slovenskih krčmah nahaja; list, ki je slovenske narodnosti kakor tudi katoliški cerkvi silno nasproten. Zares se ne dá popisati, koliko kvara je ta časnik na obe strani na Slovenskem napravil.

Slovenski krčmarji! ali veste, kaj delate? Iz svoje kleti zdravo vince gostom donašate, po „Tagespošti“ pa morilni strup v njih dušo in srce vlivate. Kakošen bo enkrat vaš odgovor pred Bogom? Ali ne veste, da bo večni Bog vse tiste duše iz vaših rok tirjal, ki so se v vaši krčmi po vašem zadolženju pohujšale?

Da pa morebiti ne porečete, da je „slov. Gospodar“ v tej reči prehud in preoster, vam bode v prihodnji številki podal kratek posnetek iz krasnega pastirskega lista, ki so ga zbrani škofje na Švicarskem svojim vernikom pisali, in v kterem pred naročenjem in branjem brezvernih in npravno nesnažnih časnikov svarijo. Apostolska

beseda višjih pastirjev je švicarske katoličane tako pretresla, da zdaj v mnogobrojnih taborih oporekajo hudobnim časnikom, jih nočejo več naročevati, in si snujejo dobrih, v kat. duhu pisanih časnikov! — Proč tedaj iz slovenskih krčem z vsemi časniki, ki grdiyo vero ali pa slovensko narodnost! Grda zel nemškutarstva in brezvernega liberalizma naj ne nahaja dalje zavetja po slovenskih krčmah! — Slovenski možje, ki po svojih poslih večkrat v krčme zahajate, tirjajte od krčmarja pošten slovensk časnik, in tirjajte ga tako dolgo, dokler vam ga ne bo naročil.

V ta namen se vam, krčmarji, denes tudi „slov. Gospodar“ vljudno ponuja. Porečete: lastna hvala smrdi. „Gospodar“ pa odgovarja: Zato poskusite in naročite me za eno ali vsaj za pol leta, in svest sem si, da me ne bodete več spustili spod svoje strehe. Pošteni gostje bodo le še toliko rajše k vam dohajali; veste pa, da le denar, ki ga skupite od poštenih gostov, bo prinesel vam in vašim otrokom blagoslov Božji!

In to je prijazna beseda „slov. Gospodarja“ do slovenskih krčmarjev.

Gospodarske stvari.

O petiotiziranju.

Opazka vredništva. Zarad bolehnosti pisatelja, gospoda Rih. Dolenca, je nadaljevanje te tvarine precej časa moralo prenehati. Razveselil nas je zdaj g. pisatelj z daljnim spisom in z glasom, da je že precej okreval. Srčno bo tudi veselilo vsakega slišati, da je g. R. Dolenc izvqljen za direktorja slovenske vino- in sadjorejske šole na Slapu v vipavski dolini. — Ker nam je pa ob novem letu mnogo novih naročnikov došlo, kterim bi naslednji spisi, ki skončavajo prejšnje v preteklem tečaju razglašene, nerazumljivi bili, hočemo te ob kratkem posneti, da bodo čč. novi naročniki umeli, o čem da naslednji spisi govore. —

Kaj je petiotiziranje? Nič druga kakor umetno pomnoženje vina ali prav za prav mošta. Ker je to stvar prvi priporočal in deloma tudi iznašel Francoz Petiot, se tudi stvar po njem imenuje.

Kako se petiotizira? S pomočjo frišnih grozdnih tropin, sladkorja (cukra) ali pa čistega alkohola (špirta) in vode se mošt tako pomnoži, da se doseže dva-, tri- in še večkrat toliko dobrega vina, kolikor se ga iz samega pridelanega grozdja navadno naredi.

Kako se pravilno petiotizira? Da se to prav spozna in nezaupanje do petiotiziranja podere, češ, da je to sama sleparija, treba pred vsem vediti, iz česa da prav za prav mošt obstaja? Mošt popolnoma zrelega grozdja obstaja iz treh glavnih delov: iz vode, sladkorja in kisline. Vode se nahaja v njem 70 — 75 ¹⁰/₁₀₀,